

РЕЦЕНЗИЯ

**на научния труд и учебната дейност
на доц. д-р Катя Гинева Кайрякова,
представени за участие в конкурс за заемане
на академична длъжност „професор“
в ПН 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, специалност „Хореография“,
обявен в ДВ бр. 72 от 22.08.2023 г. за ВСУ „Черноризец Храбър“**

**Рецензент: проф. Даниела Кирилова Дженева – АМГИИ Пловдив
ПН „Музикално и танцово изкуство“, специалност „Хореография“**

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на Заповед № 728 от 20.10.2023 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“, както и на документи, постъпили по конкурса, обявен от ВСУ (ДВ, бр. 72 от 22.08.2023 г.) и на интернет страницата на университета за нуждите на катедра „Изкуства“ към Архитектурен факултет. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция № 6 към Наредба № 3 за академичния състав на ВСУ „Ч. Храбър“. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс са подадени документи единствено от доц. д-р Катя Гинева Кайрякова от катедра „Изкуства“ при ВСУ „Ч. Храбър“ гр. Варна. Тя е представила списък от общо пет заглавия, в т. ч. четири публикации в български научни издания и една монография. Към конкурса са приложени и две водещи творчески изяви: режисура на концерт-спектакъл

„По земята българска“ и авторство на тематично танцово произведение „Наигра ли са, любе ле“. Към документацията на конкурса са включени още хореографията на танцова сюита „Снощи вечер на мегдана“ и режисурата на музикално-танцовите спектакли „Коледни искрици“ и „Любили се, искали се“.

Представени са и всички други изискуеми документи: дипломи и сертификати относно квалификацията на кандидата, справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и ал. 3 от ЗРАСРБ, справка за дейността на доц. д-р Катя Кайрякова по критериите и показателите за оценка на кандидата във връзка с учебната дейност, във връзка с научноизследователската дейност, списък с научни публикации, справка за цитиранията, авторска справка за научните приноси и всички други необходими документи за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“. Представената монография и другите публикации не повтарят научната продукция на кандидата до този момент.

2. Данни за кандидата

Катя Кайрякова е утвърден хореограф-режисьор с дългогодишна творческа практика и богат опит в преподавателската дейност. Родена е в гр. Шумен, където през 1978 г. завършва гимназия и същата година е приета в Института за музикални и хореографски кадри гр. София. Дипломира се успешно и се завръща в родния си град, за да започне работа като хореограф в АНПТ „Шумен“ и едновременно с това като преподавател в Детска школа по изкуствата гр. Шумен. През 1990 год. към ДНА в града сформира нов ансамбъл наречен „Симеонис“. За по-малко от година създава премиерен

спектакъл, с който завоюва първа награда от прегледа на Военните клубове в България през месец март 1991 г.

През 1993 год., Катя Кайрякова завършва „Хореографска режисура“ в АМТИИ-гр. Пловдив с квалификация „хореограф-режисьор-педагог“. В същата година тя поставя втори премиерен спектакъл, с който отново печели първа награда на национално ниво. Още с тези ранни, но пълноценни творчески изяви си проличава нейният афинитет към действителните форми на танца. В началото на 2004 год., Катя Кайрякова е поканена за Главен художествен ръководител на АНПТ „Шумен“ където още по-динамично развива своята творческа инвенция чрез новаторски композиционни решения и интерпретации на фолклорна основа. Хореографската и практика винаги се развивала двустранно, като творец и като преподавател – до 2004 год. е учител по български народни танци, в средното училище по изкуства „Сава Доброплодни“ в гр. Шумен. От март 2007 г. тя е преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“ – гр. Варна по редица водещи дисциплини от областта на хореографията. Почти веднага, през месец март 2008 г. заема академичната длъжност „доцент“. Успешно защитава образователната и научна степен „доктор“ през 2017 г. с дисертационен труд на тема: „Изразните средства в действителните форми на съвременната българска хореография на фолклорна основа“. За периода от 2019 г. до сега е провела четири уъркшопа за български танцов фолклор в рамките на „Танцова работилница“. Член е на художествено-творческия екип за провеждането на Годишен концерт на специалност „Хореография“ за последните три години. Участва в екипа по създаването на спектакъла „Традиции в ритъм и творчество“ по повод 25 години Академичен танцов театър при Варненски свободен университет, месец май 2023 г. Участва също така в поредица от

академични проекти. Носител е на Награда „Сребърен пръстен“ на ВСУ „Черноризец Храбър“. Наградена е със „Златна лира“ на Съюза на българските музикални и танцови дейци за високи творчески постижения през 2019 г. Има награда за авторство на танцово произведение от Международен фолклорен фестивал „Приморска перла“.

3. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Оценката ми за учебно-педагогическата дейност на кандидатката е висока поради факта, че тя е утвърден и уважаван преподавател във Варненски свободен университет, привличащ студентите със своите знания и способности. За ОКС „бакалавър“ преподава дисциплините: „Хореографска композиция и режисура“, „Фолклорни експедиции“, „История и образци на българската хореография“, „Обработка на български народни танци“, „Изграждане на хореографски репертоар“, „Хореографска драматургия“, „Анализ на танцови форми“. В ОКС „магистър“ преподава дисциплините: „Хореографска режисура на танцов спектакъл“ и „Творчески форуми в сценичните изкуства“. Всички изброени дисциплини съответстват на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“. Доц. д-р Катя Кайрякова участва активно в изготвянето и актуализацията на учебната документация за катедра „Изкуства“ към Архитектурен факултет на ВСУ.

Участвала е в два проекта по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

4. Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Силните страни в кандидатурата на доц. д-р Катя Кайрякова съчетават уменията ѝ на художествен ръководител, творец, педагог и разбира се на

изследовател в областта на Българската народна хореография и сценичните изкуства на фолклорна основа.

Темите и съдържанието на публикациите, представени в настоящия конкурс са ярко доказателство за това – „Фестивалът на фолклорния танц в съвременната социокултурна реалност“, „Отвореният и затвореният „кръг“ на хорото“, „Концертът – форма на представяне на сценичното танцово изкуство на фолклорна основа“ и „Танцът е преживяване. Сто години от рождението на проф. Кирил Дженов“. Те представляват съществен научно-приложен принос към теорията на Българската народна хореография.

Представеният на вниманието ни монографичен труд на тема „Режисурата в концертното творчество на фолклорна основа“ е поредното доказателство за това, че доц. д-р Катя Кайрякова е специалист с креативни подходи и задълбочено прозрение по изследваните процеси. Последователно през годините тя се доказва като търсец хореограф с изграден творчески почерк и утвърден преподавател, привличащ студентите със своите познания. С настоящия труд тя си поставя за цел да направи задълбочено проучване, анализ и категоризация на фолклорното сценично изкуство у нас. Категоричния извод, до който достига е, че българската хореография на фолклорна основа непрекъснато се развива, търсейки все по нови и различни форми на сценична реализация, като в основата на този подем е градивната роля на хореографа-режисьор (аспект, недостатъчно изследван до този момент). Актуалността на научната разработка се дължи на факта, че авторката за първи път ни въвежда в богатия и интересен свят на фолклорния спектакъл, изграден с изразните средства на сценичната драматургия. В публикуваните до сега трудове по темата се анализират отделни сценични

произведения и тяхното формообразуване, но толкова обхватен поглед върху режисурата на видовете концерти и спектакли се осъществява за първи път.

В първата част на монографията се анализират отликите между концерт и спектакъл като се разкриват принципите за композиционно изграждане на цялостното сценично представяне. Формулирани са някои задължителни закономерности и похвати като необходима предпоставка за успешното създаване на нов спектакъл. Изключително интересен е обзорът, свързан с редица от най-запомнящите се постижения в тази насока – от петдесетте години на миналия век до двадесетте на настоящия. Основното заключение при това хронологично изследване е, че изкуството на фолклорна основа се развива не само като съдържание (музика, танц и други присъщи изразни средства), но и като форма като това се дължи в голяма степен на творческото въображение и асоциативните способности на постановчика.

Закономерно във втората част на труда се преминава към изследване на режисурата в концертното творчество на фолклорна основа. Тук доц. д-р Катя Кайрякова класифицира видовете творчески подходи според жанра, темата, повода за постановка и конкретните възможности за сценично пространство. Отделя специално внимание на комуникацията с публиката и диференцирания подход за конкретно послание към всяка таргет група.

Най-обемна е последната част на монографията. Тук задълбочено, пространно и с много примери доц. д-р Кайрякова ни запознава с необходимите компоненти и етапи при създаването на музикално-танцов спектакъл. Започва от замисъла на темата и идеята за бъдещото представление. Следва подреждането на програмата с всички произтичащи предизвикателства и трудности по нейното конструиране. Преминава към

създаването на сценария като изключително важна предпоставка за успешната работа на режисьора-постановчик. Анализира видовете сценография, визуални ефекти и звуков дизайн. Обръща специално внимание на режисьорския план. Така изброените теоретични аспекти по изграждането на „пластическата композиция на спектакъла“ са онагледени като режисьорски подходи с подробни материали от спектаклите: „Традиции в ритъм и творчество“, „Танците на българина“, „Път през Тракия“, „Първо любе“ и „По земята българска“. Последното заглавие е изцяло авторско решение на доц. д-р Катя Кайрякова – идея, хореография и режисура. Тя подробно анализира всяка стъпка по изграждането на режисьорската концепция, като споделя и обосновава личния си опит по подготовката на всеки един компонент.

5. Научни и научно-приложни приноси

Напълно приемам и високо оценявам формулираните от кандидата научни и художествено-творчески приноси в областта на фолклорното танцово изкуство.

Издадената монография „Режисурата в концертното творчество на фолклорна основа“ доц. д-р Катя Кайрякова разкрива богатството на сценичните форми и многообразието на видовете постановки в резултат на майсторството и творческата инвенция на хореографа-режисьор. Интересното съдържание на труда безусловно се дължи на високия професионализъм на авторката и на факта, че тя не само познава различните видове сценични реализации, но е и автор на редица високохудожествени танцови произведения и спектакли. Фактически настоящия труд се явява естествено продължение на предходната книга на Катя Кайрякова „Изразните

средства в действителните форми на съвременната българска хореография на фолклорна основа“. Безспорно с тези публикации тя дава отговор на редица въпроси, породени от развитието на съвременното сценично фолклорно изкуство в България.

Така цитираните вече публикации заедно с реализираните авторски произведения допълват значимостта на приносния характер на научната дейност на доц. д-р Катя Кайрякова. Всички заглавия на научни и творчески резултати от последните години само доказват, че тя винаги е надграждала собствените си постижения на хореограф, педагог и режисьор.

6. Лични впечатления

С казаното до тук ясно и категорично изразявам отличните ми лични впечатления от научните трудове и учебната дейност, обект на настоящата рецензия. Професионалната биография на доц. д-р Катя Кайрякова е показателна за изградени компетентности в теоретичната област на Българската народна хореография и доказана експертиза в творческите процеси, свързани със сценичните реализации на фолклорна основа.

7. Бележки и препоръки

Не бих си позволила да отправям бележки и препоръки. Изказвам искрени пожелания доц. д-р Катя Кайрякова да има творческо дълголетие и да продължава да води своите студенти и възпитаници към върховете на хореографската теория и практика.

8. Заключение

Представената за конкурса научна и художествено-творческа продукция на доц. д-р Катя Кайрякова напълно отговаря на минималните национални изисквания, предвидени в чл. 26, ал. 2 и ал. 3 на ЗРАСРБ, съответно и на изискванията по чл. 26, ал. 5 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“.

Значимостта на научните, научно-приложните и практико-приложните приноси в представените публикации и в цялостната академична дейност на кандидата ми дават основание за извода, че доц. д-р Катя Гинева Кайрякова може да заеме академичната длъжност „професор“ в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“ (Хореография). Поради това предлагам на уважаемите членове на Научното жури по настоящия конкурс да дадем положителна оценка на представената научна продукция, на учебно-преподавателската и художествено-творческата дейност на кандидата и да предложим на Научния съвет на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ да вземе решение доц. д-р Катя Гинева Кайрякова да заеме академичната длъжност „професор“.

06.11.2023 г.

Рецензент:

/проф. Даниела Дженева/